Rosa Navarro: 'La meva biografia són pàgines que s'omplen amb tot el que he llegit i he viscut llegint'

Reconeguda especialista en el Segle d'Or, explica el vincle amb la seva ciutat natal, Figueres, i amb la literatura

Rosa Navarro entusiasma parlant de literatura

CRISTINA VILÀRosa Navarro (1947) és una reconeguda especialista en literatura espanyola. Catedràtica de la Universitat de Barcelona, mestra de mestres, porta una vida molt intensa oferint conferències arreu del país, comissariant exposicions (ara una a Granada dedicada a Santa Teresa de Jesús), investigant els clàssics i fent adaptacions per a nens. La literatura, diu, és la seva vida i així ho explica en aquesta entrevista on recorda que va néixer a Figueres, on va viure fins als 15 anys. Navarro va ser a la ciutat fa uns dies per oferir una conferència, la primera que hi feia.

Vostè va néixer a Figueres.
Sí, al carrer de los Olivos, ara anomenat de l´Oliva. És un carrer proper a l´antiga presó. Vaig viure-hi fins als 15 anys, quan vaig anar a Barcelona a estudiar. A Figueres, vaig anar al col·legi nacional (actual Sant Pau) i després a l´Institut Ramon Muntaner.

La seva família era d´aquí?
La meva mare era de Besalú i van venir a viure aquí. El meu pare era de Zamora i el meu avi de Sevilla. Jo sóc xarnega i ho assumeixo amb molt de gust. Sóc una barreja. Assumeixo qualsevol etiqueta que es vegi com a dolenta, doncs, aquesta és la meva.

Què recorda del pas per l´institut?
Tinc un record excel·lent dels mestres. Era època franquista i l´institut era com un reducte on, per exemple, un professor de literatura, que després es va fer del partit comunista, em va parlar de Miguel Hernández. Aleshores, això era un miracle. També vaig tenir a bons professors de dibuix, com Ramon Reig. Allà vaig rebre una educació molt bona.

Potser la seva passió per la literatura va néixer aquí?
Sempre la vaig tenir, sempre em va agradar llegir. Jo he estat sempre conscient dels meus límits. A mi m´agradava aprendre-ho tot, però no era bona en matemàtiques i, per què aniria a dedicar-me a una cosa on

m´ho passaria malament? Després m´agradava el grec i el llatí, però vaig veure que tampoc podria parlar bé el llatí. I llavors em vaig dedicar a allò que està dins les meves possibilitats, que no són moltes, i és l´estudi de la literatura espanyola. He viscut molt feliç amb aquesta elecció.

Quan decideix ser mestra?
Sempre he estat a la Universitat, però tinc ànima de mestra. El que m´agrada és ensenyar. Vaig acabar el 1969 i aquell mateix any vaig entrar ja a fer classes a la Universitat de Barcelona. Tenia 21 anys i en porto quasi 47. Ara, a la Universitat està desapareixent la branca d´Humanitats, però en aquell moment creixia. Vaig tenir la gran sort que necessitaven professors i amb molt d´atreviment vaig acceptar. Eren anys durs, perquè eren els anys de les revoltes estudiantils, però sempre em vaig sentir molt a gust a la Universitat i en l´ensenyança.

Una part de la seva vida l´ha dedicat a adaptar clàssics per a infants.
Sí. El 2004, la directora de la branca juvenil de l´editorial Edebé, exalumna meva, em va dir per què no adaptava el Quixot per a nens. Li vaig dir que em deixés quinze dies. Vaig voler veure si allò em divertia, perquè jo tot el que faig m´ha de divertir. També vaig voler veure si ho sabria fer. Al cap de quinze dies, vaig fer una primera part. Li vaig enviar al fill d´una amiga meva de 10 anys, que no llegia res, i li va encantar. Des de llavors, he adaptat un munt de llibres per a nens i estudiants. M´ho he passat molt bé, perquè crec que faig una tasca social. És a dir, que allò que aprenc al llarg dels anys, a la Universitat, ja no serveix per a res, perquè hi ha cada cop menys estudiants i d´aquests n´hi ha pocs als qui jo els interessi massa. En canvi, amb els nens mantinc un diàleg fantàstic i crec que el que jo sé els hi puc transmetre.

Serveix també per anar-los conreant el desig de llegir.
Quan hi ha tants factors en el món que impedeixen la lectura, ho intento, amb el suport dels pares i els mestres. Ara, per exemple, d´aquí a quinze dies haig d´anar a Petrer, Alacant, on parlo a tres-cents nens del poble. Em sento molt bé amb ells. Em dic que als tres-cents no els convenceré, però si convenço a trenta, ja és molt per mi. Els nens són com esponges. Ells viuen els personatges i ja no els obliden, ja els tenen dins. Per això em sento tan a gust en aquesta faceta d´adaptadora.

Però vostè també és molt coneguda com a investigadora.
Sí, vaig alternant. Ara estic treballant en una investigació apassionant que he descobert fent una edició de 'La lozana andaluza', però al mateix temps faig una adaptació de 'La Llíada' que m´han demanat per carta els nens d´un col·legi d´Oviedo. El problema era que l´editorial, per la crisi, havia tancat la col·lecció, però la carta els ha entendrit i m´ho deixen fer. Aquest és un país culte.

Sempre ha qüestionat allò inqüestionable.
I segueixo fent-ho, i ara em plouran fletxes per tot arreu, però no m´importa.

Una de les seves adaptacions ha estat la del Quixot, un llibre màgic.
A Cervantes, li ho dic, en privat, que jo he escrit tres Quixots.

Recorda quan va llegir-lo per primera vegada?
Si t´ho confesso, no ho recordo. Tinc molt mala memòria. Jo m´invento els records perquè visc molt en el present i poc en el passat. No m´agrada mirar enrere, perquè tots els que ho fan es converteixen en estàtues de sal. Sempre he viscut entre llibres. La meva família, curiosament, només tenia un llibre a casa, el 'Quixot', però de seguida me´n van comprar. Els devorava. Sempre he viscut entre llibres i el Quixot és el meu remei per les hores baixes. Quan estic trista, me´n vaig a un capítol que sé que és d´efecte immediat i, al cap de cinc minuts, me n´he oblidat. Després de tantes lectures, és eficaç, funciona, segueix fent-me riure.

Cervantes és el gran mestre.
Sí, n´he fet adaptacions, estudis, és inesgotable. Ara preparo una conferència sobre el seu teatre. Quan em poso a treballar sobre ell, m´oblido de tot. I penso, que n´és, de genial.

A Figueres, on ha ofert una xerrada, ha connectat Cervantes amb les novel·les policíaques.
Sí, per demostrar la seva actualitat, no vaig a la seva època, sinó a l´actual. Sóc una apassionada de la novel·la policíaca. Com tots els gèneres, té uns trucs i recursos. Un d´essencial és el suspens i Cervantes el maneja meravellosament. Abans que s´inventés el gènere, ell ja sabia els trucs per atraure l´atenció del lector.

Era un autor, a més, molt irònic.
Sí, es va avançar al seu temps. És el millor. Anava per davant de tots, perquè va tenir una vida molt arrossegada, pobre, era un perdedor. Quan em pregunten si no m´agradaria ser Cervantes, jo? Déu me´n guardi. Va anar dos cops a la presó, a la batalla de Lepant va perdre un braç, cinc anys captiu a Alger... Jo no, ara, escriure com ell, això sí.

Molts autors li deuen molt.
Tots, i si no l´han llegit bé i no li deuen res, malament, perquè és el mestre de la narrativa. Cadascuna de les seves obres té racons on aprendre. Igual que Shakespeare, que era el més gran dramaturg que hi ha hagut mai i que hi haurà, ell igual. Són dos personatges fora de sèrie.

Amb el seu llibre, Cervantes inspirà molts valors.
Sempre. Era molt bona persona. El Quixot és la història d´una amistat entre dues persones de molt diferent condició social i formació. Sancho és un pagès que no sap llegir, mentre que Alonso Quijano és un hidalgo que no ha treballat mai, que s´ha passat la vida llegint. I al final no poden viure l´un sense l´altre.

Què és per a vostè la literatura?
La meva vida és l´estudi de la creació literària i la lectura. Sempre dic que la meva biografia són pàgines en blanc, però s´omple amb tot el que he llegit i el que he viscut llegint.

No ha pensat mai a escriure?
No serveixo. Allò que m´ha salvat en aquesta vida és conèixer els meus límits. Quan anava al Muntaner, feia redaccions i em sortien bé d´expressió, però d´imaginació, zero. Per això, sóc fantàstica com a negre dels clàssics. Tot el que llegeixo, ho sé explicar.

Font del document:
http://www.emporda.info/cultura/2016/11/04/rosa-navarro-meva-biografia-son/335030.html?utm_source=rss